

Momir ĐUROVIĆ*

RIJEČ NA OTVARANJU NAUČNOG SKUPA O DŽONU PLAMENCU

*Poštovani članovi Crnogorske akademije nauka i umjetnosti,
Poštovani učesnici današnjeg skupa o Džonu Plamencu!*

Džon Petrov Plamenac bio je, kako stoji u Vikipediji, crnogorski politički filozof koji je proveo većinu svoje akademske karijere na Univerzitetu u Oksfordu na All Souls College. Iako po rođenju Crnogorac, iako veoma ugledan filozof, u Crnoj Gori je kasno otkriven. Tek nekih 90-ih godina prošloga vijeka, kada je po prvi put u Crnoj Gori organizovana manifestacija povodom Džona Plamenca, on i njegova djela privukli su veću našu pažnju. Izdavanjem njegovih *Izabranih djela*, izdavačka kuća CID skrenula je širu pažnju srpsko-hrvatskog jezičkog područja na ovoga stvaraoca.

Džon Plamenac se bavio širokim spektrom tema, ispitivanjem važnih društvenih i političkih tema, modernom teorijom demokratije, mnogim velikim ličnostima. Ostavio je za sobom značajno djelo koje se i sada, skoro pola vijeka poslije njegove smrti, u vremenu Interneta, lako može konstatovati brojem jedinica na njemu.

Interesantno je sa današnjeg stepena saznanja istraživati šta su to u prošlosti velikani filozofskih i ostalih misli radili. Da li su oni uspijevali, ne mogavši da predvide najglavnije što će se desiti krajem dvadesetog vijeka, a biće veoma naglašeno u XXI vijeku, da ostave primjenjive ili značajne teorije za današnjicu i budućnost? Da li su oni mogli pretpostaviti da će znanje koje smo generisali, a naročito eksplozija stanov-

* Akademik Momir Đurović, predsjednik Crnogorske akademije nauka i umjetnosti

ništva na Zemlji, otvoriti pred nama mnoge probleme sa kojim se srećemo po prvi put i koji se teško, ako ne nikako, mogu podvrgnuti i adresirati normama prošlosti?

Znanje je, pored koristi, postalo i prijatna mnogim vrijednostima, tako da bismo teško mogli sa današnjeg stanovišta govoriti o univerzalnim i ljudskim vrijednostima na način kako su to govorili i najveći umovi prošlosti, pa i sam Plamenac. Sa druge strane, globalizacija i filozofija građenja društva na ekonomiji koja počiva na što većoj produktivnosti suočile su nas sa činjenicama kojih smo po prvi put svjesni u takvoj formi. Ograničenja prostora i resursa u sistemu u kojem živimo – planeti Zemlji, neposjedovanje znanja i tehnologija koje bi nam omogućile kretanje van naše planete dovode nas u situaciju da čak i o vremenu možemo razmišljati kao o konačnoj veličini. A trajanje vremena u našem sistemu, postalo je svima jasno, zavisice od novih znanja. Sve veće znanje koje ćemo posjedovati zahtijevaće sve veću kontrolu kako pojedinaca tako i njihovih zajednica, pa i cijele svjetske zajednice, što nikada u prošlosti nije bilo tako zahtjevno.

I sve se to uglavnom desilo, kako kaže Ohma Keichi, ne poslije AD (before Christ), već poslije BG, što predstavlja akronim za Bill-a Gates-a, odnosno pojavljivanje Interneta.

Sve to nas je posljednjih godina naučilo da tražimo da društvene nauke počnu da igraju sve veću ulogu. Umnogome izmijenjenu u odnosu na onu koju su imali u prošlosti. Na njih treba gledati kao na aktivnosti koje će nam omogućiti konsenzus u primjeni novih znanja, generisanih prirodnim naukama i tehnologijama bez čega nećemo moći rješavati probleme sa kojima smo se već suočili, a naročito one koji nam kucaju na vrata, kako bi vrijeme trajalo u našem sistemu. Na način kako to danas činimo, teško da možemo očekivati da će ova civilizacija trajati dugo. Mnogi umni ljudi i znalci nam, ako ne promijenimo odnos prema znanju, prostoru i vremenu, jedva daju 50% šansi da preživimo kao civilizacija polovinu ovoga stoljeća.

Suočeni sa izazovima kakve nijesmo poznavali u istoriji, veoma je važno tražiti rješenja koja slijepo ne počivaju na prošlosti. Teško je zamisliti da na njima možemo graditi budućnost. No, vraćajući se velikanima prošlosti, jednovremeno nam se omogućava da to uradimo. Zato i jeste važno ne zaboravljati djela koja su oni ostavili iza sebe.

Na kraju, dozvolite mi da vam zaželim uspješan rad, a naročito i prijatan boravak u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti.